

ارزیابی و تاثیر پارک های شهری بر کاربریهای مجاور با استفاده از مدل SOWT نمونه موردی پارک پونه طرقله

محمود رضا انوری^{۱*} و فاطمه دانشور عنبران^۲

۱ استاد یار گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان، زاهدان، ایران (نویسنده مسئول)
۲ دانشجوی دکتری رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان، زاهدان، ایران

چکیده

پارکها و فضاهای سبز یکی از عناصر ساختار شهری است که جزء فضاهای باز شهری به شمار می آید و دارای پوشش گیاهی متنوعی است. این فضاها اولاً از نظر مسایل زیست محیطی و ثانیاً از نظر گذران اوقات فراغت به عنوان مراکز تفریحی و فرهنگی حایز اهمیت می باشد و بر روی کاربریهای مجاور خود اثر می گذارند و اثر می پذیرند هدف از انجام این تحقیق بررسی اثرات کالبدی پارک پونه شهر طرقله بر روی کاربریهای مجاور و کاهش اثرات منفی آن با هدف کاهش مشکلات موجود در این پارک و ارائه راهبردی مناسب به منظور توسعه پایدار می باشد در این تحقیق ابتدا با استفاده از روش SOWT عوامل درونی (نقاط قوت، ضعف) و عوامل بیرونی (فرصت ها، تهدیدها) مشخص شده است. روش پژوهش توصیفی- تحلیلی است و گردآوری اطلاعات با استفاده از روش های مشاهده مستقیم و تهیه پرسشنامه از شهروندان انجام گرفته است. یافته های پژوهش نشان می دهد که با توجه به واقع شدن پارک پونه در یک منطقه ییلاقی و همجواری آن با فضاهای سبز و دوری از کاربریهای مزاحم با رفع نقاط ضعف آن می تواند برای گردشگران مکانی مناسب برای استراحت و رونق اقتصادی منطقه باشد.

واژه های کلیدی: فضاهای سبز، پارک شهری شهر طرقله، مدل SOWT

۱- مقدمه

فضای سبز شهری تشکیل دهنده بخش جاندار ساخت کالبدی شهر است. پس هرگاه ضرورت وجود فضای سبز شهری در شهرهایی که تمایل دارند فرهنگ و توسعه یافته گی را در خود پرورش داده و توسعه یافته شوند و از ظاهر و نما گذشته و به عمق برسند و بدرستی ادراک شوند، منطق طراحی چنین حکم میکند که میان بخش بیجان و جاندار ساخت کالبدی نوعی تعادل برقرار باشد. حل مسائل جهانی به معنی اتخاذ سیاستها و برنامه هایی است که منجر به توسعه پایدار میشوند (Pearce, et al., 1989) از نظر انسان امروز، شهر جایگاهی است که انسان باید در آن احساس امنیت و آرامش کند و در مسیر رشد و تعالی قرار گیرد. اگر شهر مهد تعالی انسان امروزی است، پس هر چه این فضا شادابتر، سرسبزتر و شکوفاتر باشد، امنیت و آرامش در آن بیشتر و رشد بهنجار و موزون انسانی تأمین شده تر است (میکائیلی و کیازاده، ۱۳۸۷). فضاهای سبز به لحاظ فرمی و شکلی در اشکال فضاهای سبز پهنه ای و فضاهای سبز خطی تعریف می شوند. فضاهای سبز پهنه ای، فضاهایی هستند که در نقشه های شهر به عنوان لکه های سبز دیده می شوند که شامل باغها و پارکها هستند. فضاهای سبز خطی نیز، فضاهای سبز معابر و کمربندهای سبز را دربر می گیرد. در یک مفهوم جامع، پارکهای شهری، فضاهای سبز طراحی شده در حوزه نفوذ شهر هستند که معمولاً به عنوان بخشی از فضاهای شهری در مالکیت عموم قرار دارند. ویژگی بارز این پارکها، پوشیده شدن به وسیله گیاهان و درختان است که به لحاظ عملکردی بستری را برای تفریح و تفرج مراجعه کنندگان فراهم می آورند. (B jerke 2006 :۳۵) مهمترین فضاهای سبز که مورد استفاده شهروندان قرار میگیرند پارکها هستند. پارکها با توجه به شعاع عملکرد و نوع کاربرد آن به پارکهای بین المللی، ملی، جنگلی، تجاری، گیاهشناسی، صنعتی، تفریحی، ورزشی و شهری تقسیم می شود (سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، ۱۳۸۰)، فضاهای سبز شهری از جمله کاربریهایی هستند که علاوه بر اینکه مکانی برای استراحت شهروندان و مسافران می باشند اگر درست مکانیابی نشوند و امکانات و خدمات مورد نیاز گردشگران را نداشته باشند باعث ایجاد مزاحمت برای کاربریهای مجاور خود اعم از مسکونی تجاری، ... می باشند. با توجه به موضوع این مقاله که بر فضاهای سبز شهری و پارک متمرکز است، به عنوان نمونه به ارزیابی کالبدی پارک پونه و اثرات این کاربری بر روی کاربریهای اطراف خود پرداخته شده است.

بیان مسئله

شهرها سیستمی پویا و زنده هستند و از عناصر و کاربریهای متفاوتی اعم از اداری، اقتصادی، اجتماعی، تفریحی، ... تشکیل شده اند. که هر کدام کارکردهای مختلفی دارند در قرن حاضر با توجه به ازدحام و شلوغی در سطح شهرها، شهروندان نیاز به فضاهایی برای گذران فراغت و رفع خستگی ناشی از فعالیتهای روزمره می باشند یکی از کاربریهایی که به منظور گذران اوقات فراغت در شهرها استفاده می شود پارکهای شهری است. همانطور که می دانیم همواره از این فضاها به عنوان لایه های تنفسی سیستم شهری یاد می شود که دارای عملکردهای مختلفی مانند محل گذران اوقات فراغت، زیباسازی شهر، تعدیل کننده شرایط محیطی و ... می باشد البته این مهم زمانی اتفاق می افتد که مکانیابی این کاربریها در سطح شهرها به درستی انجام شود و با کاربریهای همجوار خود همخوانی داشته باشد و زیر ساختها و امکانات آنها متناسب با نیاز شهروندان باشد که برای رسیدن به این هدف در برنامه ریزی شهری و در زمان تهیه طرحهای شهری باید به آن توجه ای ویژه شود زیرا یکی از موثرترین راهها، برای توسعه هر منطقه ای برنامه ریزی و مکان یابی بهینه برای کاربریها ی مورد نیاز می باشد استفاده بهینه از امکانات موجود و همچنین جلوگیری از زیانهای احتمالی و در اختیار داشتن اطلاعات کافی جهت پیش بینی نتایج حاصل از سرمایه گذاری و در واقع امکان سنجی انجام پروژهها می باشد. جمع آوری، طبقه بندی و تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به امکانات و محدودیتهای و همچنین، برآورد نیازهای سخت افزاری و نرم افزاری جهت اجرای پروژه های سرمایه گذاری و در نهایت پیش بینی سودآوری پروژه و تاثیرات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آن بر جامعه از جمله دستاوردهای انجام مطالعات امکان سنجی صحیح و علمی می باشد.

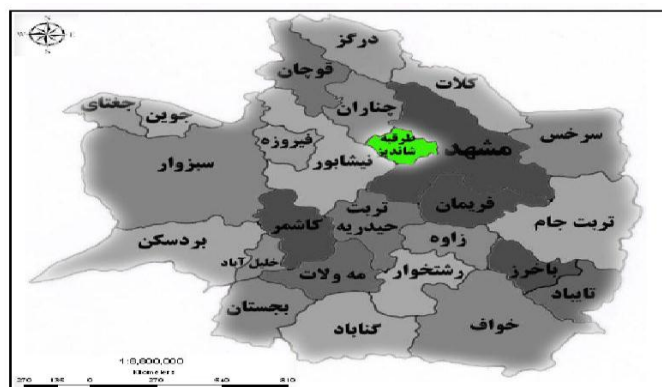
پیشینه تحقیق

در رابطه با پیشینه تحقیق موضوعات مشابهی در رابطه با پارکها به عنوان فضای سبز گردشگری و موقعیت نسبی این فضاها نسبت به کاربریهای شهری دیگر در استانهای دیگر و شهرستان مشهد که در مجاورت محدوده مورد مطالعه واقع شده انجام شده است ولیکن در شهرستان طرقبه شاندیز هیچگونه تحقیقی تا کنون با این عنوان انجام نشده است به عنوان نمونه در سال ۱۳۹۳ توسط مهندسین مشاور سامانه اطلاعات ره کاو، پژوهشی تحت عنوان برنامه ریزی استراتژیک توسعه گردشگری در پارک خورشید مشهد در چهار مقوله قوت، ضعفها، فرصت ها و تهدیدها مورد بررسی قرار گرفته است و نتایج بدست آمده با استفاده از مدل SWOT تجزیه و تحلیل گردیده که در شناخت استراتژی اقدام و عملیاتی مورد استفاده واقع شده است. نتایج حاصل نشان دهنده آن است که استراتژی اقدام در پارک خورشید بر مبنای استراتژی رقابتی بوده است و بر این مبنا با تاکید بر گردشگری مبتنی بر طبیعت و گردشگری تفریحی چشم انداز ترسیم پارک خورشید در سال ۱۴۰۴ به عنوان یک تفرجگاه گردشگری مستقل و مجهز در شهر مشهد محسوب می شود و با توجه به خدمات وامکانات گردشگری که ارائه می دهد به عنوان یک مقصد برند در جریان گردشگری مبتنی بر طبیعت در کشور مطرح است.

معرفی محدوده مورد مطالعه

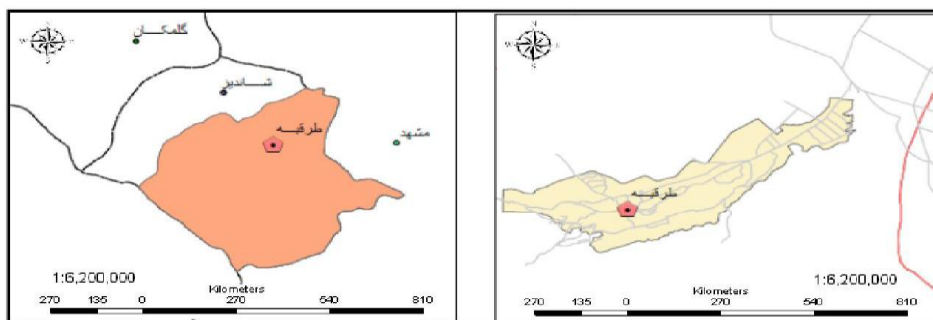
در این مقاله به بررسی وضعیت کالبدی پارک پونه واقع در محدوده جنوب بافت شهر ییلاقی طرقبه از شهرستان مشهد در استان خراسان رضوی پرداخته شده است پارک پونه طرقبه با مساحت تقریبی ۱/۳ هکتار در حاشیه جنوبی شهر طرقبه در دامنه ارتفاعات بینالودو مجاورت پارک جنگلی بهمن در حاشیه اصلی محور منتهی به بافت فشرده مسکونی شهر واقع شده است (<http://www.torghabehonline.com>) این پارک از ترکیب طبیعی درختان انبوه و قدیمی ساخته شده که فضایی خاص در دل شهر پدید آورده است. با توجه به استفاده ساکنان محلی و مسافران به طور خاص از پارک و قابلیت دسترسی آسان به آن، پارک مورد توجه عموم شهروندان و گردشگران در شهر طرقبه است. (منبع قبلی) این پارک، جزء پارک های شهری با مقیاس منطقه ای می باشد پارک پونه، که یکی از پارک های زیبای شهرستان طرقبه بوده، دارای امکانات متعدد از جمله رستوران، وسایل بازی کودکان بوده و علاوه بر آن، سکوهایی نیز جهت اتراق گردشگران در آن در نظر گرفته شده است. که مورد استفاده گردشگران شهر طرقبه و گردشگران و زائرین مشهدی بخصوص در ایام تعطیل است که با توجه به امکانات و موقعیت مکانی خود تأثیراتی از کاربریهای مجاور خود می گیرد و همچنین در این کاربریها اثراتی دارد که در این مقاله به آن پرداخته شده است.

نقشه شماره ۱: موقعیت شهرستان طرقبه- شاندیز در استان خراسان رضوی

مأخذ: استانداری خراسان رضوی، ۱۳۹۱

نقشه شماره ۲: موقعیت بخش طرقبه در شهرستان و شهر طرقبه در دهستان

مأخذ : شهرداری طرقيه، 1391

فرضیه تحقیق:

- در این تحقیق فرض بر این است که پارک پونه به لحاظ مکانیابی با کاربریهای مجاور خود همخوانی دارد.
- پارک پونه باعث رونق اقتصادی رستورانهای مجاور خود شده است.

-تعاریف و مفاهیم

واژه هایی مانند تکنیک تحلیل SWOT از جمله واژه هایی هستند که بوسیله ان می توان به ارزیابی اثرات کاربریهای شهری از جمله پارکها و فضاهای سبز می توان پرداخت از این رو، جهت رفع ابهامات و پیچیدگی مفاهیم آنها، ارائه می گردد.

تکنیک تحلیل SWOT

تکنیک مورد استفاده در خصوص تدوین برنامه راهبردی اجرای طرح بافت باارزش، استفاده از ماتریس SWOT می باشد. مناطق بر اساس آن، ضعف های خود را به حداقل می رساند و اثرات سوء تهدیدات خارجی را خنثی می کند و با توجه به نقاط قوتی که در خود می بیند از فرصت های موجود در محیط خارجی به طور شایسته استفاده می کند. تجزیه و تحلیل SWOT شناسایی نظام مند عواملی است که راهبرد باید بهترین سازگاری را با آنها داشته باشد. منطق رویکرد مذکور این است که راهبرد اثر بخش باید قوت ها و فرصت های سیستم را به حداکثر برساند، ضعف ها و تهدیدها را به حداقل برساند. (حکمت نیا- حسن و میر نجف موسوی، ۱۳۸۵) تحلیل SWOT برای اولین بار در سال ۱۹۵۰ توسط دو فارغ التحصیل مدرسه بازرگانی هاروارد به نامهای جورج آلبرت اسمیت و رولند کریستنسن مطرح شد. در آن زمان این تحلیل ضمن کسب موفقیتهای روز افزون به عنوان کسب ابزار مفید مدیریتی شناخته شد. اما شاید بیشترین موفقیت مشهود این تحلیل زمانی بدست آمد که Jack Welch از جنرال الکتریک در سال ۱۹۸۰ از آن برای بررسی استراتژیهای GE و افزایش بهره‌وری سازمان خود استفاده کرد. (Carolina Duarte, Lawrence P. E t tkin, ۲۰۰۶)

SWOT، سرواژه عبارت: قوتها، (Strengths)، ضعفها (Weaknesses)، فرصتها (Opportunities) و تهدیدات (Threats) است. (لیدافلاح، ۱۳۸۶) گام اول در مراحل برنامه ریزی استراتژیک تعیین رسالت، اهداف و ماموریتهای سازمان است و پس از آن می توان از طریق تحلیل SWOT که یکی از ابزارهای تدوین استراتژی است، برای سازمان استراتژی طراحی کرد که متناسب با محیط آن باشد. با استفاده از این تحلیل این امکان حاصل می شود که اولاً به تجزیه تحلیل محیطهای داخلی و خارجی پرداخته و ثانیاً تصمیمات استراتژیکی اتخاذ نمود که قوتهای سازمان را با فرصتهای محیطی متوازن سازد.

اهداف تحقیق:

- بطور کلی مهمترین اهداف مورد نظر این تحقیق را می توان در موارد زیر خلاصه کرد:
- الف- شناخت صحیح و کافی از وضعیت موجود پارک پونه و امکانات و تاسیسات موجود در پارک و مشخص کردن نکات ضعف و قوت پارک

ب- ارزیابی اثرات کاربری پارک پونه نسبت به کاربریهای مجاور و میزان رضایت مندی گردشگران از وضعیت فیزیکی پارک با هدف اتخاذ شیوه‌هایی برای ارائه خدمات بهتر به گردشگران و جذب گردشگر بیشتر به منطقه برای اشتغال زایی و رونق اقتصادی بیشتر شهرو در نهایت رسیدن به توسعه پایدار شهر طبقه و حفظ موقعیت گردشگری آن با حداقل آسیب رساندن به کاربریهای دیگر می باشد.

ارزیابی اثرات کالبد پارک پونه با توجه به کاربریهای مجاور خود با استفاده از ماتریس SOWT

تکنیک مورد استفاده در خصوص تدوین برنامه راهبردی بهینه و چگونگی اثرات پارک پونه بر کاربریهای مجاور با استفاده از ماتریس SWOT می باشد. که مناطق بر اساس آن، ضعف های خود را به حداقل می رساند و اثرات سوء تهدیدات خارجی را خنثی می کند و با توجه به مدل SWOT یکی از ابزارهای استراتژیک تطابق نقاط قوت و ضعف درون سیستمی با فرصت ها و تهدیدات برون سیستمی است. مدل SWOT تحلیل سیستماتیکی را برای شناسایی این عوامل و انتخاب استراتژیی که بهترین تطابق بین آنها را ایجاد می نماید، ارائه می دهد. هدف از مقایسه فرصت ها و تهدیدات خارجی با ضعف و قوت های داخلی شناسایی چهار الگوی خاص برای سازگاری موقعیت داخلی و خارجی است.

قواعد حاکم بر ماتریس تحلیلی SWOT

الف- قوت و فرصت (SO): ناحیه یک بهترین موقعیت است، سیستم با چند فرصت محیطی روبروست و قوت های بسیاری دارد. که استفاده از فرصت ها را ترغیب می نماید.
ب- قوت و تهدید (ST): در ناحیه دوم، سیستم دارای قوت های کلیدی است لیکن با محیطی تهدید زا مواجه می باشد. در این وضعیت، استراتژیها از قوت های موجود برای ساختن فرصت های بلند مدت در سایر موارد استفاده می کنند.
ج- ضعف و فرصت (WO): در ناحیه سوم، سیستم با یک فرصت خوب روبروست، لیکن از چند ضعف داخلی رنج می برد.
د- ضعف و تهدید (WT): در ناحیه چهارم، سیستم نه با فرصت و نه با قوت محیط داخلی مواجه می باشد بلکه از بعد داخلی با ضعف و از نظر بعد خارجی با تهدیدات متعددی مواجه می باشند.

جدول شماره ۱: عوامل داخلی موثر بر کالبد پارک پونه

ضریب نهایی	رتبه	ضریب ثانویه	ضریب اولیه	عوامل داخلی:	نوع تهدید قوت فرصت
۰,۶۲۴	۴	۰,۱۵۶	۱۵۱	S1- دسترس راحت پارک به دلیل واقع شدن در حاشیه جاده	
۰,۳۴۸	۳	۰,۱۱۶	۱۱۶	S2- المانها ومبل مان پارک سبب جذابیت پارک	
۰,۶۴	۴	۰,۱۶۰	۱۶۰	S3- جداسازی فضای پارک از کاربریهای مجاور توسط دیوارو نرده سبب افزایش امنیت بیشتر است	
۰,۲۱۶	۲	۰,۱۰۸	۱۰۸	S4- وجود رستوران ومواد غذایی در داخل پارک	
۰,۲	۲	۰,۱۰۰	۱۰۰	S5- جذابیت نور پردازی فضای پارک در شب	
۰,۶۴۴	۴	۰,۱۶۱	۱۶۱	S6- تنوع پوشش گیاهی در پارک	
۰,۵۱	۳	۰,۱۷۰	۱۷۰	S7- فضای پارک با کاربریهای مجاور خود همخوانی دارد	
۳,۱۸۲		۱	۹۹۶	جمع	
۰,۴۵۳	۳	۰,۱۵۱	۹۴	W1- عدم مجهز بودن پارک به پارکینگ وسایل نقلیه	

۰,۳۹۳	۳	۰,۱۳۲	۸۲	W2- کمبود امکانات رفاه (سرویسهای بهداشتی، آبخوری، نمازخانه، رستوران)
۰,۳۸۸	۲	۰,۱۹۴	۱۲۱	W3- مسقف نبودن سکویهای نشیمن سبب محدودیت استفاده است
۰,۴۰۵	۳	۰,۱۳۵	۸۴	W4- پلکانی بودن ورودی پارک و بعضی قسمتهای داخلی پارک ایجاد محدودیت برای افراد مسن و معلول
۰,۴۴۷	۳	۰,۱۴۹	۹۳	W5- کمبود روشنایی برای استفاده از فضای پارک در شب
۰,۴۰۵	۳	۰,۱۳۵	۸۴	W6- کمبود وسائل بازی کودکان در پارک
۰,۲۰۲	۲	۰,۱۰۱	۹۳	W7- کمبود وسائل ورزشی در پارک
۲,۶۹۶		۱	۶۲۱	جمع

جدول شماره ۲: عوامل خارجی موثر بر کالبد پارک پونه

ضریب اولیه	ضریب ثانویه	رتبه	ضریب نهایی	عوامل خارجی :	نقاط قوت:
۱۶۷	۰,۱۴۳	۴	۰,۵۷۲	01- مجاورت باغات و رودخانه به پارک طراوت و شادابی فضای پارک	نقاط قوت:
۱۴۸	۰,۱۲۷	۳	۰,۳۸۱	02- همجواری پارک با مادر شهر مشهد	
۱۲۴	۰,۱۰۶	۲	۰,۲۱۲	03- واقع شدن پارک در کنار ایستگاه اتوبوس و حمل و نقل عمومی	
۱۳۴	۰,۱۱۵	۳	۰,۳۴۵	04- همجواری پارک پونه در کنار پارک جنگلی سبب جذابیت بیشتر پارک شده است	
۱۳۵	۰,۱۱۶	۴	۰,۴۶۴	05- واقع شدن پارک در کنار خیابان اصلی شهر طبقه سبب جذب بیشتر زائرین عبوری مشهدی شده است	
۱۷۵	۰,۱۵۰	۴	۰,۶	06- واقع شدن پارک در دره کوهستانی طبقه سبب لطافت هوای پارک شده است	
۱۴۶	۰,۱۲۵	۴	۰,۵	07- مجاورت پارک با فروشگاههای تجاری سبب رونق فعالیتهای اقتصادی آنان شده است	
۱۳۵	۰,۱۱۶	۳	۰,۳۴۸	08- فضای پارک در زیبایی کالبدبافت شهر طبقه موثر است	
۱۱۶۴	۱		۳,۴۲۲	جمع	
۱۳۴	۰,۱۰۹	۳	۰,۲۷	T1- واقع شدن درب ورودی پارک به سمت خیابان اصلی امکان برخورد با وسائل نقلیه عبوری	
۱۲۸	۰,۱۰۴	۲	۰,۲۰۸	T2- عدم وجود پیاده روی مناسب در ورودی پارک	
۱۲۶	۰,۱۰۲	۳	۰,۳۰۶	T3- عدم وجود پل عابر برای عبور از عرض خیابان	
۱۲۵	۰,۱۰۲	۳	۰,۳۰۶	T4- فاصله از مراکز خرید وسایل سنتی و بومی شهرو بازار بعثت	
۱۲۴	۰,۱۰۱	۲	۰,۲۰۲	T5- پارک وسائل نقلیه در حاشیه خیابان ایجاد مزاحمت برای مشاغل مجاور را دارد	
۱۶۰	۰,۱۳۰	۴	۰,۵۲	T6- ریختن زباله در سطح رودخانه و تجمع زباله بخصوص در فصول کم آبی سبب آلودگی سیمایی و بوی نامطبوع در مجاورت پارک می شود	
۱۴۵	۰,۱۱۸	۳	۰,۳۵۴	T7- جدا سازی حاشیه رودخانه توسط نرده از فضای پارک از جذابیت پارک کم کرده است	
۱۳۵	۰,۱۱۰	۲	۰,۲۲	T8- واقع شدن پارک در دامنه ارتفاعات و حاشیه رودخانه تهدیدی برای حیات زیست منطقه شده است	
۱۴۸	۰,۱۲۰	۳	۰,۳۶	T9- ازدحام بیش از حد گردشگر در پارک بخصوص در روزهای تعطیل	
۱۲۲۵	۱		۲,۷۴۶	جمع	

معرفی جایگاه استراتژی‌ها در ماتریس ۴ خانه‌ای

ضعف‌ها (W)	قوت‌ها (S)	
استراتژی‌های WO (مطابق با استراتژی محافظه کارانه) با بهره جستن از فرصت‌ها، ضعف را از بین ببرید	استراتژی‌های SO (مطابق با استراتژی‌های تهاجمی) با بهره جستن از قوت‌ها درصد بهره‌برداری از فرصت‌ها برآید	فرصت‌ها (O)
استراتژی‌های WT (مطابق با استراتژی‌های تدافعی) ضعف‌ها را کاهش دهید و از تهدیدها پرهیزید	استراتژی‌های ST (مطابق با استراتژی‌های رقابتی) برای احتراز از تهدیدها از قوت‌ها استفاده کنید	تهدیدها (T)

از تقابل نقاط ضعف و قوت و همچنین فرصت‌ها و تهدیدها در جدول SWOT، استراتژی‌های ۴ گانه SWOT به شرح ذیل ارائه شده است:

<p>استراتژی فرصت‌ها (WO)</p> <p>۱- تقویت زیرساخت‌های وسایل حمل و نقل عمومی مجاور پارک و راهکارهای تشویق گردشگران به استفاده از آن و ساخت پارکینگ، پارک و وسائل نقلیه شخصی در حاشیه خیابان و ترافیک را می‌توان کاهش می‌دهد.</p> <p>۲- با ایجاد پیاده روی مناسب و طراحی زیرساخت‌های مناسب برای آن مثل رمپ و کف پوش‌های مناسب در سطح فضای پارک می‌توان امکان استفاده از پارک را برای گردشگران بیشتر کرد.</p> <p>۳- با الحاق فضای کاربری پارک جنگلی به پارک پونه می‌توان فضای بیشتری برای ارائه زیرساخت‌های رفاهی وسایل بازی و ورزشی فراهم کرد.</p> <p>۴- با تقویت فعالیتهای کاربریهای تجاری مجاور پارک می‌توان ضعف و کمبودهای فروشگاه در داخل پارک را کاهش داد.</p> <p>۵- با برنامه ریزی صحیح برای ارائه خدمات با توجه به بیلاقی بودن منطقه و واقع شدن پارک در شهر طبقه و مجاورت رودخانه با حداقل امکانات می‌توان گردشگران بیشتری از مادر شهر مشهد را به این پارک با قصد رونق اقتصادی منطقه فرا خواند.</p>	<p>استراتژی‌های نقاط قوت (SO)</p> <p>۱- با طراحی نور پردازی بهتر و طراحی المانها و کف پوش پارک به سبک معماری سنتی بومی جذابیت پارک باعث جذب گردشگران بیشتری می‌شود.</p> <p>۲- با انتقال و یا ترکیب تعدادی از فروشگاههای مجاور پارک به داخل پارک و یا ساخت رستوران سنتی در داخل پارک به لحاظ تاسیسات قویتر می‌شود و امکان خرید در داخل پارک برای گردشگران فراهم می‌شود.</p> <p>۳- با تقویت تنوع پوشش گیاهی و بومی منطقه در پارک و فراهم کردن فضای بیشتر برای استراحت گردشگران از استفاده فضاهای نامناسب خارج از حریم پارک و آسیب رساندن به کاربریهای اطراف و باغهای خصوصی مردم جلوگیری خواهد شد.</p> <p>۴- می‌توان با الحاق فضای پارک پونه با پارک جنگلی مجاور آن می‌توان علاوه بر وسعت فضا امکان خدماتدهی بهتر به گردشگران را فراهم کرد.</p> <p>۵- با ساخت سکو در اطراف رودخانه با رعایت نکات ایمنی فرصت استفاده بهتر از فضای رودخانه و پارک می‌شود.</p> <p>۶- با توجه به واقع شدن پارک در حاشیه جاده می‌توان با تقویت ایستگاه حمل و نقل عمومی از وسائل نقلیه عمومی در راستای دسترسی ارزان و راحت به پارک ترافیک منطقه را کاهش داد.</p>
<p>استراتژی پرهیز از تهدیدها (WT)</p> <p>۱- با تقویت امکانات رستورانهای داخل پارک از مراجعه مکرر گردشگران به عرض خیابان برای خرید کم می‌شود و امکان تصادف و استرس ناشی از تصادف با وسائل نقلیه کاهش می‌یابد.</p> <p>۲- ضمن ساماندهی و سرپوشیده کردن سکوهای نشیمن داخل پارک با ساماندهی فضای اطراف و کوچه باغهای آن به سبک سنتی از تجمع</p>	<p>استراتژی حداقل رساندن نقاط ضعف (ST)</p> <p>۱- با آموزش استفاده صحیح از طبیعت و فضای سبز به گردشگران و جلوگیری از به آسیب رساندن آن باعث تدوام امکان استفاده از فضای پارک تنوع پوشش گیاهی و چشم انداز پارک و آب و هوای آن می‌شود.</p> <p>۲- با تقویت مبلمان پارک و افزایش دیوهای زباله در سمت رودخانه می‌توان از ریختن زباله در سطح رودخانه و تجمع زباله و الودگی چشم انداز</p>

<p>زیادگردشگران در ایام تعطیلات در پارک و تخریب فضای آن جلوگیری می شود.</p> <p>۳- با تقویت زیر ساختها و امکانات رفاهی مثل نماز خانه و دیگر امکانات رفاهی (ابخوریها و سرویس بهداشتی) گردشگران برای برخورداری از امکانات بهتر به پارک مجاورو سطح شهر مراجعه کمتری می کنند در نتیجه از تردد و ترافیک در سطح شهر جلو گیری می شود.</p> <p>۴- با تقویت روشنایی پارک در شب امنیت گردشگران بیشتر می شود.</p> <p>۵- با مجهز کردن معابرو پیاده راههای پلکانی ورودی و فضای پارک به رمپ امکان حمل بیلچر، کالسکه و استفاده افراد مسن از پارک و جلوگیری از آسیب دیدن آنها فراهم میشود.</p>	<p>جلوگیری کرد و بهداشت محیط را رعایت کرد.</p> <p>۳- با تشویق و تبلیغ استفاده از کاربریهای مجاز مجاور پارک برای گردشگران مانند پارک جنگلی در روزهای تعطیل از ازدحام بیش از حد گردشگران در پارک جلوگیری کرد.</p> <p>۴- اطلاع رسانی به مردم از هویت تاریخی در راستای حفظ و نگهداری واحدهای مسکونی و عدم فروش زمین</p> <p>۵- استفاده از نهاد تعاونی یا شرکتی در راستای توزیع و فروش محصولات کشاورزی</p> <p>۶- ساماندهی محورهای دسترسی به باغات برای جلوگیری از ورود گردشگران به آنها</p>
--	---

میانگین امتیاز وزنی به دست آمده به میزان ۳,۰۱ نشانگر واکنش نسبتاً مناسب این سیستم به عوامل موجود و بالقوه داخلی و خارجی است.

اگر مجموع امتیازات مناطق کمتر از ۳ باشد بدین معنی است که مناطق از نظر عوامل داخلی دچار ضعف هستند و اگر این نمره بیش از ۳ باشد بیانگر این است که مناطق از نظر عوامل درونی دارای قوت است.

۲,۹

مجموع امتیاز نهایی عوامل داخلی

۳,۱

مجموع امتیاز نهایی عوامل خارجی

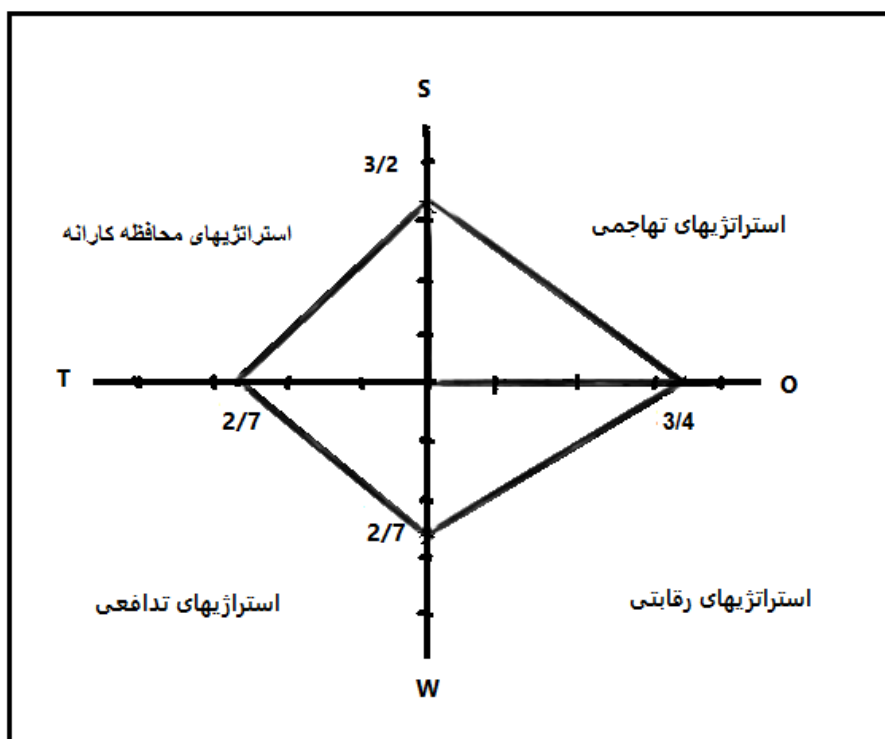
اگر مجموع امتیازات مناطق کمتر از ۳ باشد بدین معنی است که مناطق از نظر عوامل خارجی دچار تهدید هستند و اگر این نمره بیش از ۳ باشد بیانگر این است که مناطق از نظر عوامل خارجی دارای فرصت می باشند.

حال با بررسیهای انجام شده مشخص می کنیم پارک پونه با توجه به کالبد و موقعیت وامکانات و خدماتی که دارد چه نوع راهبردهایی برای آن مناسبتر است و سمت وسوی راهبردهای ما به کدام سو است که در یک محور این مرحله را انجام می دهیم. در مجموع چهار نوع راهبرد تعیین می شود.

- ✓ راهبرد تهاجمی
- ✓ راهبرد تدافعی
- ✓ راهبرد رقابتی
- ✓ راهبردهای محافظه کارانه

نقاط قوت ۳/۱۸۲ نقاط ضعف ۲/۶۹۶ فرصتها ۳/۴۲۲ تهدیدها ۲/۷۴۶

ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک

جمع بندی و نتیجه گیری

یافته های پژوهش نشان می دهد که با توجه به واقع شدن پارک پونه در یک منطقه ییلاقی و همجواری آن با فضاهای سبز و دوری از کاربریهای مزاحم و استعدادهای بالقوه ای که در این فضا وجود دارد با رفع نقاط ضعف و تقویت زیر ساختها وامکانات خدماتی رفاهی و طراحی مناسب مبلمان پارک همراه با حفظ و توسعه گونه های گیاهی آن، می تواند برای گردشگران مکانی مناسب برای استراحت و رونق اقتصادی منطقه باشد.

که ابتدا با استفاده از روش SWOT در این تحقیق عوامل درونی (نقاط قوت، ضعف) و عوامل بیرونی (فرصت ها، ضعف ها) مشخص شده است و همانطور که مشاهده می شود کشیدگی نمودار به سمت نقاط قوت و فرصتها میل دارد و جنبه های مثبت بیشتر از منفی است پس سازمان ما به صورت مثبت ارزیابی می شود و در موضع تهاجم و رقابت می باشد. که نیاز به برنامه

ریزی جامع برای بازنمایی نقاط قوت، تقویت فرصتها، با هدف مقابله با تهدیدات و ضعف ها یی که در کالبد پارک و کاربریهای مجاور دارد را ضرورت می بخشد. که در این راستاپیشنهادات زیر ارائه می شود.

- ساخت پارکینگ اختصاصی در حداقل زمان، برای پارک وسایل نقلیه شخصی گردشگران ترافیک و احتمال تصادف راکاهش خواهد داد.
- پیشنهاد می شود فضای پارک جنگلی و پارک پونه با هم ترکیب شود تا علاوه بر وسعت فضا امکان خدمات دهی بهتر به گردشگران در روزهای تعطیل فراهم شود تا از ورود گردشگران به باغهای خصوصی وحاشیه رودخانه جلوگیری شود.
- ارتقاء سرویس خدمات رسانی بلاخص نماز خانه و سرویسهای بهداشتی داخل پارک توسعه یابد و مجهز به تهویه مناسب شود.
- تمام پلکان و ورودی پارک مجهز به رمپ شود تا فضای پارک مناسب برای تمام سنین افراد معلول و ناتوان جسمی حرکتی باشد
- پیشنهاد می شود با نصب تابلوهای آموزشی و افزایش دیوهای زباله گردشگران را از ریختن زباله در اطراف و داخل رودخانه به منظور حفظ محیط زیست و پایداری گردشگری در منطقه منع کرد.
- پیشنهاد می شود باطراحی مبلمان پارک به سبک سنتی (که بیانگر فرهنگ بومی باشد) و نصب سا بیان درسکوهای نشیمن و افزایش نورشب جذابیت و امنیت بیشتری برای گردشگران فراهم شود.
- با تقویت پوشش گیاهی بلاخص گیاهان بومی منطقه علاوه بر جذابیت بیشتر پارک امکان استفاده از سایه برای گردشگران بیشتر خواهد شد.
- برای عبور از عرض خیابان و جلوگیری از تصادف واسترس گردشگران پل عابر در مجاورت آن نصب شود.
- وسایل ورزشی برای بزرگسالان در پارک نصب شود ونکات ایمنی وسایل بازی کودکان بیشتر شود.

منابع وماخذ:

۱. پرتال شهر بیلاقی و توریستی ، ۱۳۹۵ (<http://www.torghabehonline.com>)
۲. سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور. ۱۳۸۰. ضوابط طراحی فضای سبز شهری، صص ۲۰ تا ۳۰
۳. حکمت نیا- حسن و میر نجف موسوی (۱۳۸۵)، کاربرد مدل در جغرافیا با تاکید بر برنامه ریزی شهری و ناحیه ای، انتشارات علم نوین.
۴. لیدا فلاح (۱۳۸۶)، مقاله مداخله کالبدی در روستاها « تبیین جایگاه در منشورهای بین المللی مرمت»، فصلنامه مسکن و انقلاب، شماره ۱۱۹،
۵. میکائیلی، ع. ، کیازاده، ز. ۱۳۸۷. تدوین ضوابط طراحی اکوپارک (مطالعه موردی: اکوپارک پردیسان تهران) ، علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره دهم، شماره چهار، صص ۱۱۲ تا ۱

۶- Carolina Duarte, Lawrence P. E t tkin, Marilyn M. Helms, and Michael s. Anderson. The challenge of VeneZuela: A SWOT Analysis.(2006).

۷-- B jerke, T., et al. (2006). Vegetation density of urban parks and perceived appropriateness for recreation, Urban Forestry & Urban